

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Praelectionum Theologicarvm
Tomus ...**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Difficultas II. De intentione in causa, habituali, virtuali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82982)

DIFFICVLITAS II.

De Intentione in Causa, Habituali, Virtuali.

PRæmittenda est hic explicatio aliquorum terminorum.

PRIMUS TERMINUS est *Intentio interpretativa*, quæ nihil aliud est, nisi positio actionis, ex qua colligi potest ab hominibus, positio intentionis internæ, quantumvis illa nunquam fortassis præcesserit: sic v.g. quamvis homines homicidam Petrum, qui dicit se commisisse casuale homicidium, non sciant habuisse intentionem & voluntatem occidendi, quia tamen non adhibuit diligentiam, quam promptum illi fuit habere, interpretantur illum habuisse intentionem occidendi. Ita explicat intentionem interpretativam Pontius disp. 41. num. 32. Et hæc est explicatio intentionis interpretativæ, attendendo ad vocem interpretativæ: nam non raro solet usurpari pro intentione in causa; & hæc intentio non tam est intentio, quam fundamentum morale, affirmandæ ab hominibus, & colligendæ, intentionis internæ.

SECUNDUS TERMINUS est *Intentio in causa*, quando scilicet vult homo causam alicujus effectus. Velle autem possumus aliquid in causa, pluribus modis. Primo volendo causam, ex qua non prævidemus securum effectum. Secundo volendo causam, ex qua prævidemus securum effectum, nihil tamen decernimus, & nullo actu voluntatis, versamur circa effectum, abstrahimusque (quædam intendendo) à securitione effectus. Et hoc modo acceptam intentionem in causa, solent alii confundere, cum intentione interpretativa. Tertiò, volumus causam, ex qua prævidemus securum effectum, ita ut expressè nolumus illum effectum. Quartò, Cum prævidemus ex hac causa securum effectum, illumque volumus, ita tamen, ut intentio volendi illam causam, non sit securitio effectus, sed aliquid aliud, quamvis conjungatur positioni causæ, etiam securitio futuri effectus. Quintò, Possumus velle causam ex eo, quia prævidemus securum talem effectum, ita ut motivum volendi etiam causam, sit, ut ponatur effectus, qui prævidetur futurus.

TERTIUS TERMINUS est *Intentio directa vel indirecta*. Illud intendimus directè, quod in se ipso attingitur, sive illud velimus media connexionem cum alio, sive fine connexionem. Illud autem intendimus indirectè, quod nullo modo in se, sed in connexionem cum alio intenditur.

QUARTUS TERMINUS *Intentio proxima & remota*. Intendimus proximè cum in executione finis vel ante, immediatè coexistit volitio finis. Remotè autem, si præferit, & non coexistat.

QUINTUS TERMINUS est *Actualis, virtualis, habitualis intentio*. Actualis, est actualis volitio fi-

nis vel medii. Habitualis intentio, est volitio præterita non retractata, vel potius habita volitio. Virtualis est virtute, non actu existens, de quibus infra. Huc refer intentionem conditionatam & absolutam. Tota hæc series intentionum exemplificari solet in sacerdote, qui ebrius solet proferre verba consecrationis; nam cum id facit, interpretantur homines illum velle consecrare, quamvis fieri possit, quod illi nec dictamen præluxerit de consecrando, & quod non norit se id facere, ut si in ante nunquam id fecerit, diciturque velle illud in causa, si velit, ita, ut ea intentione inebrietur, ut proferat verba, habeatque tunc intentionem in causa, simul cum directâ & formali volitione consecrationis, si autem nolit consecrare & tamen velit bibere, prævidens securitatem effectus, censetur id velle in causa, indirectè & materialiter: quia verò dum enuntiat actu verba non est præsentis sibi mente, nec habet in actu, præsentem illam intentionem, idèò illa intentio vocatur remota & non proxima. *His præmissis, sit*

Punctum Difficultatis 1.

De Intentione in Causa.

ASSERO Primò *Intentionem in causa, ex qua nullo modo prævidetur securus effectus, hoc est, prolatio mera verborum & formæ, & applicatio materia, non est sufficiens ad Sacramentum.*

Ratio Asserti est, quia sine intentione Sacramenti non potest confici Sacramentum: illic autem non est intentio Sacramenti: quia non est intentio Sacramenti, cum nec est præcognita futuritio Sacramenti, sed in causa non est præcognita futuritio effectus, ut supponitur. Ergo.

ASSERO Secundò *Intentionem in causa, ex qua prævidetur securus effectus, ita tamen ut circa effectum nullus versetur actus voluntatis, non sufficere ad Sacramentum.*

Ratio est eadem, quæ pro priori asserto, hoc mutato: quia quamvis illic sit præcognitio effectus, nihilominus respectu voluntatis, ita se habet, ac si non esset: cum nullus supponatur poni actus voluntatis, intentio autem non est sine actu voluntatis.

Ratio Secunda est; quia illa intentio non est sufficiens ad Sacramentum, quæ potest stare cum intentione, non conficiendi Sacramentum; hoc enim ipsum monstrat, non habere illam, vim influendi in Sacramentum, siquidem non habet vim destruendi ea, quæ impediunt positionem Sacramenti. Sed prædicta intentio potest stare, cum nolitione Sacramenti, quia ex illa prævisione, potest sequi vel nolitio vel volitio effectus: sicut complacentia indeliberata, non est sufficiens ad amorem, quia illa posita, potest sequi

* (F) 3

sequi vel odium vel amor rationalis. Ergo illa intentio non est sufficiens.

RATIO Tertia si non prævideretur secutus effectus, nullo modo esset illa sufficiens intentio. Ergo etiam si prævideatur, sed non attingatur à volitione effectus, non erit sufficiens intentio, idque ideo, quia actus humanus, non minus præcognitum exigit, quam volitum.

ASSERO Terti *intentionem in causa, quæ est cum positiva volitione effectus seu Sacramenti, non esse sufficientem ad Sacramentum.*

RATIO asserti est, quia non potest dari Sacramentum sine intentione Sacramenti, sed tunc non datur intentio Sacramenti, quod probatur: ubi datur volitio Sacramenti, non datur volitio Sacramenti, suppono enim saltem naturaliter non posse versari circa idem objectum contrarias volitiones, præcipue efficaces, de quibus agitur, dum agitur de intentione.

ASSERO Quarto. *Intentionem in causa, ex qua prævidetur futurus effectus, si sit in homine, qui aliunde non supponitur esse sui compos, ut si sit ebrius, vel amens, non esse sufficientem.* Est assertum commune.

RATIO Prima illius assignari solet. Quod scilicet verba illa, non procedant ut effectus, ab illa voluntate, ut causa morali, sed ab ebrietate ut à causa Physica; quod ipsum aliter proponit Lugo, quia ut verba significant, non satis est velle me significare, si ea protulero, sed requiritur, quod ad hunc finem velim ea proferre, atque ideo quod velim ipsam prolationem verborum, quod in presenti casu non habetur.

RESPONDERI posset: hoc ipsum est, quod probare debuit, nego enim illam prolationem verborum, non esse effectum morale, pendente ab illa intentione, in causa.

RATIO Secunda est, qua utitur Amicus disp. 9. num. 13. Intentio Ministri requiritur ut principium proximè imperans actionem Sacramentalem, cum enim debeat esse libera & humano modo applicari, necessario requirit actum voluntatis liberum, à quo ut à principio proximè imperante, proficiscatur.

RESPONDERI posset quod intentio requisita, debeat esse principium proximè imperans, vel in se, vel in aliquo sui; est autem proximè imperans in aliquo sui, nempe in causa adhibito, ex qua prævidebatur secutus effectus, & simul est volitus. Unde illud ly proximè, non debet accipi materialiter pro immediatione vel vicinitate actus, alias etiam virtualis intentio non sufficeret, nam etiam hæc non dicit immediationem & vicinitatem, sed solam proximitatem formalem seu causandi.

Ad alias autem rationes dissolvendas illud tenendum est, quod in tali intentione nihil minus sit (excepta presenti dispositione, quam vi status, ebrii, vel amens habet) quam sit in multis inventionibus, quæ censentur valide. Si e-

nim id fiat in statu, quo homo sit sui compos, non videtur quidquam minus habere illa intentio, quam quocunque modo explicabilis virtualis intentio, imò plus habere, quia habet etiam actualem voluntatem, perturbatis etiam ebrietate sensibus, quod non accidit, saltem ita explicite, in multis, quæ sunt nonnisi beneficio intentionis virtualis. *Sic itaque*

RATIO Tertia ejusdem asserti, quia illa intentio & foret sufficiens, & non foret sufficiens foret quidem sufficiens, ut supponitur, non foret autem sufficiens; quia in illo casu, vel potest attendi ad actualem illam voluntatem, quam habet in ebrietate v.g. consecrandi, vel ad voluntatem, quæ præcessit ebrietatem; nulla ex istis est sufficiens: quod ipsum probatur; non est sufficiens imprimis hæc, quæ actu in ebrietate habetur, quia illa non est voluntas humana, intentio autem debet esse actus humanus, sed est nonnisi actus hominis: & sicut si non prævidens se prolatum, formam consecrationis, illam proferret ebrius, proferens nihil efficeret, ita nec præcisè ratione actualis illius voluntatis, quidquam efficeret: non etiam ex vi intentionis antecedentis, quia illa ex vi status quem habet, talis redditur, ut non possit principiare ullum actum humanum, ille enim actus censetur esse nonnisi hominis, & sine nonablimili actionibus bruti; alludentibus non nisi ad veram intentionem finis. Christus autem secundum communem fidelium sensum, volebat actiones Sacramentales, esse actiones, quæ fiant humano modo.

ASSERO Quinto. *Intentionem in causa, secundum quam velut aliquis causam, ideo, quia prævidet ex illa secuturum effectum, si sit in homine, qui aliunde supponitur non esse sui compos, non esse sufficientem ad conficiendum Sacramentum.* Modum talem volendi appellat Lugo, modum volendi effectum directe & formaliter secundum se ipsum, quamvis mediata & remota, ad eum modum, quo nepotis causa directa, est avus, quamvis remota. De hoc modo loquendi vide quod diximus de causa remota in Physicis. Oppositum tamen esse probabilius judicat Cabrera apud Lugo: dicitque etiam in somno collatum baptismum, (si illa actio ortum habuerit ex efficaci voluntate conferendi baptismum, quam in vigilia habuit), nonnisi sub conditione iterandum esse.

RATIO Prima asserti est. Quia intentio illa in causa, de qua egimus asserto quarto, non est sufficiens. Ergo neque hæc.

RATIO Secunda est. Hæc eadem, quæ loco tertio allata est pro asserto quarto.

RATIO Tertia est, quia tunc cum habetur intentio, non ponitur materia & forma, & cum ponitur materia & forma non adest intentio, quæ sit conjuncta cum humano modo agendi. Ergo nec in priori tempore, nec in posteriori ponitur Sacramentum.

Dices Primò. Nihil plus est in intentione virtuali, quod non sit in intentione de qua queritur. Ergo si intentio virtualis est valida, etiam hæc erit valida.

RESPONDETUR intentionem virtualement, & intentionem de qua hîc, convenire tum in hoc, quod utraque sit libera nonnisi denominativè, ratione causæ volitæ & mediorum, convenire item in hoc, quod utraque procedat ex applicatione libera in ante factâ, imò superat in hoc intentio, de qua in præsentî, quia potest stare cum actuali memoria intentionis præhabita, eaque explicita, licet cum perturbatis phantasmatis, quod non requiritur ad virtualement intentionem ut infra dicitur; nihilominus intentio de qua in præsentî, non est sufficiens, quia neque illa quæ præterit, neque illa quæ præsens est, sufficit ad hoc, ut dixi in asserto quarto. Deinde, quia qui habet intentionem virtualement, ratione statûs in quo est, potis ponere actionem humano modo, cum autem ebrius non censetur ponere actionem humano modo, hinc fitur in eo, illa intentio, non valeat. Per quod etiam ulterius responderi debet, cur distractè consecrans verè consecret, jam autem consecrans cum intentione de qua hîc, verè non consecret, quia adhuc ratione statûs censetur modo humano agere, & plenè absoluta potèntia, quod non est in somnio vel ebrietate. Aliam etiam differentiam ratione verborum innuit Lugo. Quia scilicet verba non sunt imposita ad significandam mentem præteritam sed præsentem, quam cum ebrius vel dormiens non habeat, hinc illam verba non significant, si illam non significant, quomodo formalitas habebitur vocum adeoque formæ. Sed illud quod dictum est de soluta potèntia & ligata multis exagitat Di Cast. num. 123. quid sit illa? Sed dici posset: sicut in principiis illorum, qui non exprimunt virtualement intentionem per actum tenuissimum, recurritur inter alia ad hoc, quod debeat esse homo ita dispositus, ut interrogatus quid agat, positivi præsentis illius dispositionis dicere hoc vel illud: ita plenam ut solutam esse potèntiam non aliud est, quam quod ex vi status physici quem tunc habet, possit dicere, se hoc vel illud agere, homo enim etiam distractus, est in statu homini proprio, habet enim cogitativam rationalem non perturbatam, non est autem in statu homini proprio, amens, ebrius, dormiens, &c.

Dices Secundò. Non est major necessaria libertas, vel major & profectior ratio actûs humani ad merendum vel demerendum, quam ad conficiendum Sacramentum. Ergo si intentio in causâ sufficit ad meritum vel demeritum, etiam sufficit ad consecrationem Sacramenti.

RESPONDET Amicus disparitatem esse, quia ut actus sit meritorius vel demeritorius, non est opus ut comparetur tanquam causâ ad esse-

ctum: sed satis est ut terminetur tanquam ad objectum: intentio autem ministri, comparari debet ut causâ cum effectu. *Sed hæc disparitas*

NON SATISFACIT. Urgeri enim potest iterato argumentum. Ad id ad quod intentio se habet tanquam ad objectum, sufficit prædicta intentio, ergo etiam sufficit ad id, ad quod se habet tanquam causâ ad effectum. *Itaq; aliter*

RESPONDETUR Imprimis. Quod argumentum multum probet, quia in sententia argumentum, si prævideatur in ebrietate prolatio formæ, supra materiam debitam, nolit tamen id facere, quamvis inebrietur & proferat verba, non conficit Sacramentum, & tamen prævidens in ebrietate se occisurum hominem, quamvis nolit occidere, adhuc censetur peccare illo homicidio per argumentum. Ergo apparet, non esse eandem rationem conficiendi Sacramenti, cum merito vel demerito. Quod autem attinet ad Antecedens: docet Suar. & Sanch: apud Lugo quod perjurium ebrii, etiam prævisum, non habeat malitiam perjurii, licet existimet Sanches quod blasphemia in ebrietate prævisâ, sint peccata, quod tamen negat Vasq. apud eundem Lugo ad eum modum quo contumeliæ ab ebrio prolata, non sunt contumeliæ; in idemque videntur recidere verba Amici, cum dicit; homicidium in ebrietate secutum, non imputatur ut effectus humano modo ab eo procedens, sed solum interpretativè, quia moraliter ita se gerit, ac si humano modo occideret.

Possit fortassis pro præsentî difficultate hæc adferri disparitas; quia peccatum in esse peccati, primo & per se constituitur assensu interno & voluntate, & ita positus actus externus, desumit ab illo malitiam: neque enim principaliter peccatum consistit in actu externo, secundum illud Christi: de corde exeunt homicidia. Quod si peccatum primò & per se, sola voluntate constituitur, non indigebit conjunctione actus externi, ad esse peccati: quod si non indiget conjunctione actus externi illa voluntas ad esse peccati, quamvis postea ponatur actus externus, jam habet malitiæ suæ radicem totam completam, in voluntate antecedenti, à qua profluit & emanat in actum externum malitiæ. E contra autem Sacramenta, non perficiuntur in esse Sacramenti solo actu interno, sed indigent externo, si ergo simul non ponantur, nunquam ponetur Sacramentum: quia verò cum est intentio, non ponitur materia & forma, & cum ponitur materia & forma non ponitur intentio, fit ut nunquam illud Sacramentum, in illa suppositione ponatur. Et sicut est necesse ut materia & forma simul sint, casu, quo debeat poni compositum; ita est necesse, ut simul sint intentio & materia & forma, (supple moraliter) ut ponatur Sacramentum.

Dices Tertio. Incidat in amentiam Principes,

*(F) 4

ceps,

ceps, cuius nomine Procurator in Matrimonium consentiat, vel certe dormiat aut sit ebrius, verè adhuc tenet Matrimonium. Ergo, etiam illa intentio, faciet validè confici Sacramentum ab ebrio.

RESPONDETUR. Quod attinet ad casum antecedentis dici posset. Vel incidit in amentiam Princeps, ante consensum mandatarii, vel post consensum: si post consensum, tenet Matrimonium, in amentiam incidisset; si autem ante contractum tenere Matrimonium docet Bon. Henr. non tenere docet Basilii Pontius & Lugo, fundanturque in Legis dispositione, quæ dicit, mandata expirare, morte mandantis, vel si fiat furiosus. Sed quidquid sit de casibus Antecedentis. Negatur Consequentia; disparitas est, quia eo casu, ponitur adhuc aliquid, quod supplet defectum præsentis animi, nempe ipse mandatarius; jam autem nihil habetur, quod suppleat defectum præsentis illius mentis, faciatque illam, in aliquo sui, humano modo agere.

DICES Quartò. Ponatur aliquis incidisse in amentiam, & in ante petiisse baptismum, validè confici potest; Ergo etiam & in ebrietate, validè cum prædicta intentione, confici Sacramentum.

RESPONDETUR. Negando consequentiam disparitas est. Quia non ordinavit Christus, ut suscipientes Baptismum, suscipiant illum semper, humano modo: aliàs in infantibus non teneret baptismus, nec unctio, in jam, non sibi præsentibus: est autem de præsentis ordine Christi, ut Sacramenta semper conficiantur humano modo, non censetur autem is conferre humano modo, qui non habet mentem sibi præsentem, quæ est radix omnis actionis, humano modo ponendæ. Disparitatem aliam dat Coni: q. 64 num. 75. quia suscipiens Sacramenta habet se passivè, conferens verò activè, major autem requiritur perfectio in agente, quam in patiente; & si sapientem sæpe decet, sua bona dispensare in amentes, nunquam tamen decet eum dispensare per amentes, ita & in præsentem poterit amenti dari baptismus, non poterit eundem dare amentis.

DICES Quintò. Si quis prævideat se occidendum propter fidem, habeat voluntatem in illo periculo non negandi fidem, incidatque postea in amentiam, in qua occidatur, verè erit Martyr, consequenter illa intentio valida est, in ordine ad Martyrium. Ergo etiam valida erit intentio de qua in præsentem, in ordine ad Sacramentum.

RESPONDETUR. Neg. Conseq. Disparitas est, quia Martyrium in quantum est actus virtutis & meriti, consumatur in actu illo voluntatis interno, & actus ille exterior, non nisi denominativè est meritum; jam autem Sacramentum per se non consummatur sola intentione. Recolan-

tur dicta ad objectionem secundam. Deinde in Martyrio, habet se homo non activè, sed passivè, consequenter ad illud actu perpetiendum, non debet esse sibi præsens humano modo, licet ut mereatur voluntate Martyrii, debeat esse sibi præsens; jam autem in Sacramentis conficiendis habet se homo activè, adeoque humano modo agere debet: humano autem modo agere non potest, si non habeat mentem sibi præsentem.

Punctum Difficultatis II.

An intentio habitualis sit sufficiens ad Sacramentum.

ASSERO Primò. *Intentionem habitualement, ex hac præcisè formalitate, quod sit idem quod intentio habita, seu intentio habita non retractata, non adferre invaliditatem Sacramento.*

RATIO est, quia quando aliquid ex aliqua præcisè formalitate repugnat, tunc, quoties illa formalitas reperitur, toties, non potest poni illa actio; sic v. g. quia præcisè ex ratione frigefaciendi, repugnat poni calorem, ubicunque ponitur frigefactio, ob illam, non potest poni calor: sic etiam, quia ex vi & formalitate rugibilitatis, positivè repugnat ratiocinari, ubicunque id reperitur, non potest poni vi illius ratiocinium: sed ita non habet se intentio non retractata, per ordinem ad invalidandum Sacramentum, quod ipsum probatur. Quia potest esse alicubi intentio, non retractata, & tamen poni Sacramentum, ut contingit in intentione virtuali; ergo apparet ex hac præcisè formalitate, quia illa intentio est habita, non retractata, quod non sequeretur adstrui invaliditatem.

ASSERO Secundò. *Intentionem habitualement ex hac præcisè formalitate, quod sit intentio habita non retractata, non adfert valorem Sacramento.* Est commune assertum, nisi accipiat aliquis intentionem habitualement aliter, quam hinc de illa tractetur.

RATIO Prima asserti est. Quia intentio Ministri, debet esse intentio animati instrumenti, & se moventis: non enim voluit Christus, ut in conficiendis Sacramentis, homines inanimato modo se haberent; sed intentio ex eo præcisè quia est habita & non retractata, non est intentio instrumenti se moventis, non enim quisquam se movet per hoc quod præterit, sed se movebat. Ergo illa intentio non est sufficiens.

RATIO Secunda ex absurdis est; quia si sufficit intentio habita ex præcisè formalitate habitæ, sequitur amentes vere baptizare, vere absolvere, vere conficere Sacramenta &c. similia, quæ absurda censentur.

RATIO Tertia est, quia de intentione habita non

non est verum dicere, per eam intendit in præfenti Minister, hoc enim ipso, non acciperes intentionem habitualement, ut hinc de illa agitur, hoc est ut præcisè fiat, sub hac formalitate quod sit habita, sed tantum de illa verum est dicere, quod habebatur. Ergo illa intentio, non potest esse sufficiens. Consequentia probatur; quia si non haberetur Materia præfens, nec forma proferretur præfenter, sed tantum prolata fuisset, illa Materia & forma non teneretur actu, sed tenuisset; ergo etiam idem dicendum de intentione, quæ non habetur præfenter, sed habebatur. Quod ipsum ulterius declaratur. Quia intentio illa Ministri, habet se ita, sicut actio producentis; sicut ergo actio quæ præterit, non potest ponere effectum, quamvis sit Materia quantumcunque disposita, sic nec ponetur Sacramentum ex intentione, quæ nihil habet plus, quam quod præterierit.

DICES PRIMÒ. Ex sola hac præcisè formalitate, quod habuerim intentionem applicandi Sacrum, dum actu illud dico; applicatio tenet. Ergo ex hac etiam præcisè formalitate, quod habuerim intentionem conficiendi Sacramentum, dum illud conficio, tenebit Sacramentum vi illius intentionis.

RESPONDET Vsq. negando Antecedens, cum aliis, de quibus, in Moralibus materiis,

RESPONDETUR. Secundò negando Consequentiam; disparitas est, quia applicatio illa fit per præsentem intentionem, confectio autem Sacramenti non fieret nisi per intentionem habitam, præcisè ut habitam, non enim fieret tunc Sacramentum cum habetur intentio: nam tunc supponitur non esse materia & forma, ergo si fieret per intentionem, præcisè ut habitam; quod autem illa applicatio fiat per præsentem intentionem, ratio est: quia non tunc applicatur Sacrum cum fit, sed fit jam applicatum, quod si non tunc applicatur cum fit, applicatur tunc cum intenditur dici, intenditur autem dici per præsentem intentionem, qua dico: Volo dicere Sacrum pro illo, quod autem non tunc applicatur Sacrum cum fit, sed cum dico: Volo pro hac intentione dicere Sacrum, Probatur; quia applicatio Sacri, est translatio juris privati in fructum Sacri, sed translatio juris privati in fructum Sacri, fit tunc, cum dico: Volo pro hac intentione dicere Sacrum: quod ipsum probatur à pari, in omnibus translationibus juris, in quibus translatio perficitur non in possessione, sed donatione antecedente possessionem actualem; sic v.g. donat agricola fructum sui agri, hæc donatio non tunc fit, cum actu colligit donatarius fructum, sed hoc est, non nisi manucapio & possessio actualis, sed donat in ante; jubet Princeps numerari ex suo thesauro mille imperiales famulo, non tunc donat, cum de facto numerat illos, sed tunc cum enuntiat: Dono tibi illos. Cuius rei (præter particularia in Materia iustitiæ

principia) hæc ratio est; quia si tunc cum dicit volo pro hoc dicere Sacrum, seu dono huic Sacrum, non foret donatio, & donaret & non donaret, non donaret quidem, quia impossibile est donare sine hoc quin perficiatur donatio, negas autem tu tunc perfici donationem: donaret autem, quia id illa verba sonant. Et hæc ratio salvat doctrinam Vsq. in quantum negat fieri posse applicationem Sacri per habitam intentionem, quamvis ex diverso principio.

INSTABIS PRIMÒ ex Vsq. Applicare sacrificium, est illud offerre pro eo, cui illud applicatur, non dicitur autem quis offerre sacrificium per voluntatem quæ nullo modo est causa offerendi sacrificii; nam etiam sacrificium, est opus humanum, atque adeo pendens ex voluntate Ministri, ut per eam offeratur.

RESPONDETUR. Applicare sacrificium, est illud offerre per modum donationis & translationis juris privati in fructum Sacri. Conc. majorem: Applicare sacrificium est illud offerre, hoc est actu exhibere Deo; Nego Majorem; distincta Minore nego Consequentiam.

INSTABIS SECUNDÒ ex eodem. Non offertur sacrificium Deo, nisi per voluntatem à qua pendet & procedit oblatio. Ergo neque offertur pro aliquo, nisi per similem voluntatem.

RESPONDETUR. Concedo totum; dico enim etiam applicationem Sacri non fieri, nisi per præsentem voluntatem, quæ influit in illum actum donationis. Condistingui etiam possunt signa illius oblationis: in primo deliberat, an debeat dare, in secundo, vult dare, in tertio dat & applicat illud sacrificium; sed in hoc est tantum distinctio, quod applicatio illa perficiatur antequam fiat Sacrum, oblatio autem Deo perficitur non nisi cum fit Sacrum, quia oblatio illa Deo est ipse actus sacrificandi, qui non fit nisi cum sacrificatur, oblatio autem seu donatio fructus privati Petro v.g. fit antequam fiat Sacrum.

INSTABIS TERTIÒ. Sacerdos applicat sacrificium ut Minister Christi, cui hanc Christus facultatem communicavit, non est autem Minister Christi, nisi cum actu offert sacrificium. Ergo tunc necesse est quod habeat actualem vel virtuales voluntatem applicandi Sacrum.

RESPONDETUR. Argumentum multum probat; Probat enim in moralibus, dispensatorem thesauri regii, non esse, nisi cum actu dispensat, & reperitur in loco thesauri: non esse Secretarium, nisi cum actu secreta Rex illi communicat: Sacerdotem extra missam non esse sacerdotem, nam sacerdos est à sacrificando, non sacrificat autem extra missam. In forma ergo distingo Majorem sacerdos applicat sacrificium ut Minister Christi, officio, potestate, caractere Conced. Maj. Applicat sacrificium ut Minister Christi

Christi exercitio, actu, & actuali suæ functionis exhibitione Nego Maj. distinctaq; Minore Nego Conseq.

INSTABIS Quartò. Hodie habet Petrus impedimentum matrimonium invalidans, sub spe dispensationis ponendæ, si hodie consentiat, teneatur, ubi dispensatio advenerit, iteratò consentire. Ergo & tenebitur iteratò applicare in Sacramento, id, quod alteri obtulit.

RESPONDETUR. Disparitas est, quia applicatio Sacrificii non est Sacramentum, consequenter perfici potest, etiam si tunc non sit Sacramentum: jam autem consensus maritalis est Sacramentum, si est Sacramentum perfici non potest, cum non potest esse Sacramentum, sed ante dispensationem non potest esse Sacramentum, petitur enim primum vis & potestas illud perficiendi, impedimento sublato, dirimenti; si non potest esse ante dispensationem Sacramentum, nec consensus ille, est ante dispensationem, Sacramentalis, consequenter dispensatione illa posita, tum primum poni debet ille consensus. Addo quod si matrimonium non esset Sacramentum sed sola traditio corporum, illa legitima esset, si diceretur, trado tibi jus corporis mei si venerit epistola à Patre; tunc enim veniente epistola, consensus ille conditionatus, transiret in absolutum, neque esset necesse iterare consensum. Aliter ad eandem objectionem Respondet Lugo num. 98. vide eundem. DiCastillo etiam citatus num. 137. negat Antecedens, assumitque universaliter quòd actus factus tempore inhabili sed relatus ad tempus habile, valeat pro tempore habili, quæ responsio, est etiam non improbabilis.

INSTABIS Quintò. Qui offert se daturum, dum actu dat, debet habere volitionem dandi. Ergo idem dicendum de applicatione Sacrificii.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia offert se daturum, non habet volitionem dandi, & tamen datio humana, sine volitione esse non potest, jam autem qui applicat sacrificium, non tantum offert, quia illud applicabit, sed revera applicat, quæ applicatio est datio, unde non erit necesse, ut habeat aliam voluntatem dandi, licet illa datio, non sit adhuc plenè completa, nisi impleatur conditio positionis missæ; ad eum modum, quo, si quis dicat: do tibi centum ex ea pecunia quæ adferetur, non est necesse ut iteratò habeat voluntatem dandi, sed censetur illa datio esse posita, conditione impleta ad lationis pecuniæ Ita & in præsentì.

DICES Secundò. Sufficit habitualis intentio ad perceptionem Sacramentorum in adultis. Ergo & in consecratione Sacramentorum sufficit habitualis intentio.

RESPONDETUR. Quidquid sit de Antecedente disparitas est; quia in susceptione Sacramentorum, homo se passivè habet, si se habet passivè,

non debet esse tanquam instrumentum vitale Christi, consequenter nec se movere in illorum susceptione. Jam autem in conficiendis Sacramentis, habet se Minister ut instrumentum vitale, adeoque non debet se inanimato modo habere, vi autem solius habitualis intentionis, habet se inanimato modo. Vide supra in simili dicta.

DICES Tertiò. Ex habitu operans meretur, ergo & ex habituali intentione operans, conficiet Sacramentum.

RESPONDETUR. Si nomine habitus intelligas operari cum facilitate hoc sensu etiam consequens est verum, si autem ex habitu sumas pro non retractato simpliciter, de hoc jam supra actum.

Reliqua in materiis Moralibus.

Punctum Difficultatis 3.

Proponuntur modi explicandi virtualm intentionem.

CONSENTIUNT omnes quòd virtualis intentio sufficiat ad Sacramenta, aliàs Christus requisivisset in nobis modum agendi non accomodatum, fragilitati humanæ, quæ non potest semper intendere actuli intentioni; hinc si illa sola fuisset requisita, fuisset sæpe frustratus effectus Sacramentorum.

Primus Modus Explicandi,

Quem tenet Coning, Lugo, DiCast: Esparza & alii; qui præter usurpationem mediorum, quæ fit vi præactæ & præhabita intentionis, requirunt insuper alium actum tenuem & debilem, & qui revera sit, licet fundare supra se reflexionem non possit. Hujus sententiæ authores divisi sunt; nam Coning dicit illam manere virtutem, ratione impressionis in imaginativa relictæ, ex primo proposito, quo quis humano modo se ad agendum applicuit, idque defacto contingere: quia si semel imaginatio turbetur, vel omnino aliò trahatur, cessat etiam actio exterior, & ad eam prosequendam, nova intentio opus est; jam autem Lugo disp. 8. num. 84. videtur requirere non actum imaginativæ, sed actum intellectus & voluntatis.

IMPUGNAT. Primò hanc doctrinam Lugo. Applicatio illa præterita, quæ Minister voluit legere duo folia, si nihil prorsus physicum remanet, non videtur sufficere ut tunc os aperiat, & lingua potiùs proferat talem vocem quam illam.

RESPONDERI potest. Quòd ad hoc deferriat imaginatio, quæ tunc physico suo actu operatur.

IMPUGNAT Secundò idem. Quia si forma Sacramenti cantanda sit, licet Minister ab initio ha-

habeat intentionem, & applicet potentiam & linguam ad cantandum, negari non potest, quod semper debeat esse actus aliquis interior dirigens linguam, nam cantus fit ex arte; atque ideo si tollatur à Ministro ars musica, non poterit progredi in cantu artificioso. Ergo ars, concurrat ad singulas illas voces; ars autem est habitus acquisitus, qui non potest dirigere vocem, nisi mediis actibus elicitis.

RESPONDERI potest in principiis Coning. Intervenire illic actum imaginativæ, quæ potest etiam cantum dirigere; nam cum dormiendo cantamus, quæ est necessitas cantum illum eximendi ab imaginativa, & attribuendi illum non nisi intellectus actui dictanti? dicique ulterius posset, quod quando ars informat intellectum, acquirat etiam quid simile imaginatio ex motis musicis, vel aliunde perceptis sonis, figitque sibi imaginativa imaginem artis, secundum quam ipsa possit operari; & si tolleretur à musico ars cantandi, in quantum est habitus intellectus, & relinqueretur illi imaginatio cantus, adhuc illa imaginatio dirigere posset cantum, licet non ita perfectè, ratione majoris fluctuationis in imaginativa, quam semper firmat ipsa ars, quantumvis, si Musico adquaret tolleretur ars, in quantum scilicet in tota sua oeconomia importat etiam imaginativam, simpliciter nesciret cantare. Quod autem universaliter enuntiat Lugo: habitum acquisitum non posse dirigere nisi mediis actibus elicitis, id non potest deduci ex ratione habitus acquisiti, quia dantur habitus voluntatis acquisiti, facilitativi, quia non facilitant mediis aliquibus actibus directivis, sed in genere causæ formalis, ut alibi dicitur. Sed posito etiam, quod habitus acquisitus dirigere non possit nisi mediis actibus, hi in presenti ostenduntur, sed actus ipsiusmet imaginativæ per Coning.

IMPUGNAT Tertiò Lugo. Ad legendum & cantandum &c. debet concurrere actu ars legendi; hæc autem non est habitus imaginativæ, sed intellectus, qui solus potest percipere significationem Characterum & institutionem hominum.

RESPONDERI posset. Ad legendum & cantandum &c. debere concurrere artem vel in se, vel in aliquo sui; & ad perfectum actum cantandi vel legendi concurrat ipsa ars, ad imperfectum autem imaginatio; & licet solus intellectus per se possit percipere significationem Characterum, secundario tamen & imitative imaginativa, ad eum modum, quo solus intellectus percipit Deum, Angelos, imitative tamen statim hæc sibi etiam imaginatio.

IMPUGNAT Quartò idem. Dubium est, an possit in homine fieri motus progressivus, vel aliæ similes operationes, ex solo imperio appetitus, absque imperio voluntatis consentientis,

saltem secundum portionem inferiorem, quod quidem negat S. Thomas prima parte; q. 81. a. 3. sed quod in omnibus potentiis motivis ordinatis, secundum moventis.

RESPONDET Coning. Ex solo imperio appetitus id fieri posse, modo voluntas non dissentiat; dicetque quod cognoscitivæ intellectuali, subordinata sit imaginativa; & voluntati, appetitus sensitivus, subordinatione etiam vices gerendi; cum enim pervideret natura interdum vel distracto intellectu & voluntate, vel alteri operationi intentis, necessarium esse vitæ humanæ, ne inferiores potentie vacent, fecit vicariam imaginativam intellectus, & vicarium appetitus intellectivi, appetitum sensitivum, cum jure, licet non tanto, nec tam perfectò, utcumque tamè, dominandi potentiis exterioribus. Et certe si sensus communis in brutis, potest imperare tales motus, non videtur cur imaginativa idem in homine distracto, præstare non possit. Quod affertur ex S. Thoma, adhuc secundum movens movebit virtute primi, hoc est; vel non impediendo primo, vel ex eo quia inferiores potentie provisæ sunt à natura, ut quiescentibus vel distractis superioribus, vices suas suppleant, dirigantque potentias executrices, tanquam virtus à natura provisæ, primis moventibus.

IMPUGNAT Quintò. Quamvis concedatur appetitui, posse illum imperare aliquem motum localem potentie externæ, id tamen non potest facere, nisi illi proponatur ut bonum proportionatum; sic poterit fortasse imperare manui fugam ab igne, propter dolorem vitandum; & plittacus imperat sibi prolationem vocum, expertus dari sibi cibum, quando profert illas voces; at verò voluntas applicans appetitum, ad imperanda talia verba Sacramentalia, non potest proponere finem Sacramenti, quem sola voluntas intendit; quam enim rationem boni apprehendit imaginativa, nisi delectabile? quod autem delectabile invenitur, in illa prolatione?

RESPONDETUR. Duplex actio in imaginativa & appetitu sensitivo poni potest. Prima quidem, quæ attendit ad bonum sibi proprium, & circa illud exercet actionem nomine proprio; & hæc actio semper habet pro objecto aliquid in se, & per se sensibile. Secunda potest poni actio, quæ sit proportionata imaginativæ, tanquam vices gerenti intellectus, vel imitative non nisi se habentis; & sic v.g. format imaginem Dei, Angelorum, Entium rationis, & aliorum similium; & sicut appetitus potest imperare imaginationi, ut pergat in fictione Entium rationis, eò quod refundatur in appetitum aliqua delectatio, stans in ipso exercitio illius imaginationis, in usu item specierum connexarum: sic imaginatio potest imperare potentiis exterioribus executionem, contenta ipsa illa delectatione & bono, quod habet imaginatio, in illo sui exercitio,

tio, in usu connexarum specierum; & quia illæ ipse potentia exteriores, suaviter & sine fatigatione operantur. Si enim accedat amaritudo vel fatigatio, renuit jam imperare appetitus, non habens delectationem suam; unde iteratò ipsum imperium voluntatis cum prælucentæ distamine intellectus debet illas potentias applicare; & sicut non sola voluntas percipit dolorem, dum videt sensuum exercitium impediri, sed etiam illum dolorem percipit imaginativa, & illi respondens appetitus; sic etiam percipit in usu potentiarum exteriorum quem imperat cum suavitate operantium, percipit inquam ipsa imaginativa delectationem.

Sed quidquid sit de mente & principiis Coniung; prædicta explicatio virtualis intentionis, licet securissima sit.

NON SATISFACIT tamen. Ratio: Tum quia de intentione illa quantumvis in debili actu existente, verum est dicere; est intentio actualis, nam etiam debilis actus, verè est actus; ergo & de debili intentione dici potest; Est intentio actualis, adeoque non virtualis, hæc enim distinguitur ab actuali. Tum quia etiam in physicis, si ponatur ignis debilis, non dicitur de illo igne parvo. Negatio ignis, sed ignis actualis parvus, aliàs ignis, non esset hoc, quod est; & parvus homo, dicitur verè homo. Ergo & tenuis actualis intentio, adhuc verè est actualis. Tum quia virtualitas intentionis, debet esse proportionata, aliis manifestis virtualitatibus, maximè virtualitati mediorum continenti finem, media autem nullo modo etiam tenuiter, actualiter sunt finis, sed solum potentiâ illum continent. Ergo & intentio virtualis, non debet dictam actualitatem habere. Addit ipse Lugo num. 88. quòd licet ab initio porrigat Episcopus tangendum calicem, cum intentione virtuali illum actum inferente, nihilominus postea teneri potest Calix ab Episcopo, absque novo conatu, vel actione, sed solum habendo manum supra pedem Calicis, quia ipsa manus naturaliter suo pondere jacet supra pedem Calicis, & eodem modo illic maneret manus, licet dormiret vel moreretur; quâ illius resolutione posita, quæro; vel tunc adhuc est virtualis intentio porrigendi calicem, vel non? si non est: ergo tangentes non percipiunt Sacramentum, quia porrigitur illis sine ulla intentione, quæ tamen est requisita; si autem manet tunc intentio virtualis; ergo illa potest esse sine ullo actu: quia sine ullo actu: quia sine ulla nova, ut dicit Lugo, intentione.

RESPONDET DiCast: dici hanc virtualem intentionem, quia non manet in illa expressione priori, sed admodum levis, tantæ tamen virtutis, ut ad opus sit satis; & quia virtute prioris intentionis magis expressæ relicta fuit, vel tanquam quid remissum, vel tanquam de novo causatum; vel certè tanquam inclusum quid, in

executione & electione mediis, ordinati ad finem.

CONTRA. Tum quia admodum levis in tentio adhuc est actualis. Ergo non condistinguitur virtuali. Tum quia illud manens tantæ virtutis, ut sit satis ad opus, adhuc per DiCast: est actus tenuis. Ergo adhuc non distinctum quid, à virtuali intentione; & sicut tam debilis manens ignis, ut sit satis ad igniendum, non dicitur virtute manere sed manere actu; ita & in præsentia. Tum quia relinqui virtute prioris actus, si supponit ipsum relictum esse actum tenuem; qui jam salvabit distinctionem virtualis intentionis ab actuali: ad eum modum, quo relicta virtus impressa tenuis, ex impressione fortiori, non salvar, quòd tunc virtus projectionis virtute maneat, sed ostendit adhuc actu, licet debiliter manere. Quod autem dicit manere illam intentionem tanquam inclusum quid in executione & electione mediis ordinati ad finem, vel supponit adhuc tunc actum illum tenuem, vel non supponit? si supponit, ut quid recurrit ad illam inclusionem; si non supponit, recedit à propria sententia.

Secundus Modus Explicandi idem.

SECUNDA EXPLICATIO stat in hoc. Requirit in ante actum positum, & simul importat applicationem potentiarum executivarum, sed ita, ut illæ pergere possint, quamvis prior intentio actualis desinat, modò non retractetur. Unde hæc Explicatio non requirit ullam actualem intentionem præsentem etiam debilem, dum continuatur actio. Ita Suar. disp. 13. Sect. 3. post secundam Conclusionem. Vsq. hic disp. 138. cap. 6. num. 78. Amicus disp. 9. num. 18. Cuius verba sunt; Est igitur necessaria & sufficit virtualis intentio, quæ virtute perseverat in aliqua externa actione, & à Ministro imperata & directa ad opus Sacramentale exequendum, & nondum moraliter revocata, per temporis interruptionem; similia habet Petrus à S. Joseph in sua Idæa de Sacramentis cap. 4. Resol. 4. Ubi cum supposuisset proferri interdum verba in Consecratione aliud cogitando, non obstante, inquit, præsentia distractione, præcedens intentio, virtualiter perseverare censetur, nempe mediante illa serie actionum consecrationem præcedentium, quæ ab illa profluxerunt. Similia habet Pontius, disp. 40. quæst. 5. num. 36.

DICES Primò. Quis hæc virtualis intentio distinguitur ab habituali?

RESPONDETUR. Distinguitur ab habituali, quia habitualis intentio quæ talis, non plus importat, quàm esse præhabitæ intentionis non retractatæ; virtualis autem dicit quidem esse etiam præhabitæ intentionis non retractatæ, sed simul usurpationem mediorum, seriemque continuationis ex illa applicatione factæ, quæ si dis-

ceter

diceret habitualis, transiret in virtuales, sicut etiam non raro S. Thomas accipit.

Dices Secundò. Per quid determinantur potentiae executivæ ad illam successione actionum, eo ordine & modo usurpandam, quod quidem magis locum habet, si inter actiones, quæ sunt media ad Sacramentum, usurpentur aliae actiones artificiosæ, quæ indigent directione artis, quæ ipsa directio, quæ adhiberi potest sine ullo actu.

RESPONDET Primò Pontius cit. n. 34. hoc provenire ex voluntate illa prima, quia per illam voluit omnia illa facere, & connexio omnium illorum est talis, ut debeat continuari à voluntate, & potentis aliis sibi subordinatis, supposita tali volitione non retractata; quamvis enim propter distractionem intellectus, non advertantur actus alii in voluntate, neque cognitio, quæ proponuntur illorum actuum Objecta sub ratione boni, tamen sine dubio adsunt tales actus & cognitiones. *Hec Responsio*

NON SATISFACIT: quia non explicat, quid tunc non admittat actum tenuem, cum admittat præsentem volitionem & cognitionem, quem tamen actum tenuem, intendebat negare.

RESPONDET Secundò Suar. cit. Posteaquam per debitam intentionem applicuit Minister suas potentias exteriores ad actionem Sacramentalem, potentia applicata continuant motus suos, & quamdiu illa motio durat ex vi prioris applicationis, dicitur virtualiter manere. *Hec Responsio*

NON SATISFACIT: quia non explicat, per quid peragatur illa continuatio applicationis; non explicat, quid potentia cæca moveantur ad agendum; non explicat qui humano modo tunc agatur, adeoque cognoscitivè.

RESPONDETUR Tertiò. Aliud est querere, an tunc persistat saltem levis memoria intentionis præhabita, impotentis actum reflexum fundare, vel levis repræsentatio finis, qui est, confectio Sacramenti, tanquam assequibilis per hæc media; & aliud est querere, an tunc detur aliquid ex parte principii cognoscitivi & appetitivi, quod dirigat etiam actiones externas. Prior ille actus ex dictis negatur: & certè cum non experiamur distractissimi talem actum, & ex altera parte, cum nulla sit ejus necessitas, non debemus affingere illum nobis, & imponere, quod illum habeamus semper; sed secundum actum, dicimus intervenire. Ratio: quia cum potentia executivæ sint cæcæ & non discretivæ, debet illis prælocere aliquod principium dictans: quia verò illæ potentia executivæ, immediatè non subjacent principio cognoscitivo, sed appetenti, etiam tunc illius actus poni debet. Quod ipsum ulterius in hoc fundatur: quia fieri potest, ut cognoscens non discernat, quod hoc sit finis, quod hoc sit medium, hoc

ipso enim haberetur intentio finis quæ talis, poterit tamen ex vi prioris intentionis excitari species, hæc excitata poterit aliam nexam excitare; ita ut si rectè excitentur illæ species, sine errore pergamus in usurpatione mediorum, quia excitatione specierum posita, sequitur illarum usus in cognoscitivo; usum cognoscitivi sequitur appetentia, sine tamen, ut dixi, memoria finis, quæ talis; unde etiam contingit, si una species rectè non excitet aliam, ut committatur error, ad quem reflectens cognoscitivum, per occursum speciei de fine intento, facit priores species abjici, & repetitâ intentione finis, facit assumi subservientes species; sic v.g. intendit Sacerdos non dicere Alleluja in Quadragesima, interdum nihilominus dicit Alleluja; quia species antecedentium verborum, excitaverunt speciem Alleluja; sed recurrente specie: Laus tibi Domine, intenditur illius dictio, assumiturque in usum species illius: Laus tibi Domine. Ubi jam colligis, successione illam exteriorum operationum, radicaliter & inchoativè tribui intentioni præhabita, immediatius speciebus connexis, quarum una excitat aliam, & immediatissime cognoscitivæ utenti illis speciebus, mediâque appetitivâ, urgenti potentias executrices. Ostenditur hic aliquid physicum, nempe excitatio specierum consimilium, quibus utitur cognoscitiva, quæ excitatio fit ex Sympathia naturali, & connexione earum inter se, ad quod concurrunt, non tantum species immediatè antecedentes, sed etiam species mediata; unde ut pergatur in ratione Psalmi, non sufficit excitatio speciei de ultimo verbo, sed requirimus etiam species antecedentium verborum. Categoricè ergo dicitur non intervenire tunc levem memoriam intentionis, hoc enim supra refutatum, sed intervenire immediatam notitiam operationis sequentis, ad quam postea sequitur appetentia, & appetentiam usus exteriorum potentiarum, qui actus immediatus, deseruit etiam ad artificiosa.

DICES Tertiò ex DiCast. disput. 3. num. 96. Virtualis intentio sufficit ad continuandū meritum, alioqui etiam occupatus in attentione ipsius operis pii, & non in intentione continuandi, nihil mereretur, quod durum; sed sola operatio externa aut qualitas impressa, aut impressio imaginationis, aut applicatio potentia internæ, aut connexio unius operis cum alio, non sufficit ad continuandum meritum. Ergo in dictis non stat intentio virtualis. Minor probatur, quia illa omnia vel ita procedunt à voluntate libera, ut tunc quando operatur, potuerit non operari, vel non procedunt ita: si non procedunt ita; Ergo non liberè operatur, adeoque nec meritorie; unde etiam in ebrio cessante libertate, cessat meritum; si liberè procedit & liberè durat, pugnancia dicit, nam ex uno

* (G)

capite

capite tollit actum voluntatis & intentionis, cum tollat advertentiam mentis; & ex alio capite vult esse libertatem, ad continuandum liberè, quod sine voluntate, esse non potest.

RESPONDETUR. In nostris principiis cum detur illic actus notitiæ & voluntatis, non quidem versantis circa intentionem finis, sed versantis circa immediatè ponenda, hoc ipso salvabitur libertas, quos duos actus distingui debere, supra dictum. Ex mente aliorum dici posset, quòd sola operatio externa secundum se præcisè, non sit meritoria, secus prout pendens ab intentione virtuali, procedentque illa omnia à voluntate non quidem libera formaliter, libera tamen virtualiter, & ratione illius primi præhabiti actus durantis virtute, habetur hoc, quòd possit non operari: habendo enim illum actum primum, potuit illum non habere antecederet, nec applicare executivas; & licet liberum, non possit esse sine omni actu vel formaliter vel virtualiter existente, potest tamen esse sine actu tunc formaliter existente, modo existat virtualiter, virtualitatem illius libertatis ita explicando, ut explicatur ipsa virtualitas intentionis; hæc doctrina est S. Thomæ secunda secundæ q. 83. A. 4. in (.). *Ad hunc, inquit effectum non ex necessitate requiritur, quod attentio adsit Orationi per totum (adesset autem, si ille actus tenuis requireretur) sed vi primæ intentionis (ergo non actus illius tenuis) reddit totam orationem meritoriam.*

DICES Quartò. Quid fiet casu, quo interrumpatur ipsa executio mediorum.

RESPONDETUR. Rediri tunc semper ad intentionem actualem, vel saltem ad actum directivum securæ operationis.

DICES Quintò. Admittitur à nobis notitia & volitio ad opus hîc & nunc. Ergo poterit admitti etiam actus ille tenuis.

RESPONDETUR. Ne admittatur actus ille intentionis tenuis, obsunt rationes allatæ; ex altera parte est necessitas ponendi illam prænoscentiam ad hîc & nunc agendum, sine enim illa prænoscentia, non dabitur appetentia agendi; si non dabitur appetentia agendi, nec dabitur dominatus potentis executivibus; si autem illis non imperetur actio, non erit actio, & hæc necessitas cogit ad ponendum illum actum. Non sufficiet autem prænotio imaginativæ; quia melius ita salvabitur actio humana; & sicut imaginatio quamvis cogitante intellectu aliquid intensè subservit intellectui, & imitativè idem facit; ita etiam intellectus aliqui alteri objecto adstrictus, poterit saltem leviter attendere ad directionem potentiarum exequentium; sicut enim ex connexionem imaginativæ cum intellectu, agente intellectu operatur imaginativæ; ita etiam ex eadem connexionem in homine agente humano modo, dum aget per imaginativam, aget etiam per intel-

lectum, nec enim est major ratio unius quam alterius, in homine præcipuè, sui compote.

Tertius Modus explicandi virtutalem intentionem est.

Qui non requirit, ut immediatè ante usurpationem mediorum præcesserit actualis intentio, sed stat in sola usurpatione mediorum humano modo; quæ ipsa usurpatione mediorum humano modo stabit in hoc; quia vi præsentis, quam operans habet tunc, dispositionis, si interrogetur quid faciat & cur? expeditus est vi præsentis, quam habet tunc, habitudinis suæ, sine novâ indagine dicere; *hoc volo.* v. g. invitatur Sacerdos ad baptisandum, non dicit actum, volo baptisare, sed incipit illius motus ab auditione invitationis, quam prænoscit; præsentatur illi bonitas itionis, appetit illam, it; accedenti in Sacramentum occurrit species accipiendi librum, sequitur appetentia, accipit; occurrit postea species faciendæ ablutionis & prolationis formæ, abluit & profert sine actuali præsentis vel immediatè antecedenti intentione, habet tamen tunc virtutalem intentionem: quia si interrogetur, cur id facis? responderet secundum præsentem tunc dispositionem, sine novo discursu, *ut baptisem hac facio.* Attendit hæc explicatio ad duo principia; imprimis ad proportionem cum aliis virtualitatibus: nam si quis constitutus in mortali, eliciat actum amoris Dei, dicitur habere virtualiter contritionem, eò quòd sit expeditus dolere, quia offendit summum bonum, & quæ vi præsentis tunc suæ habitudinis, si hoc illi occurrat, vel si de hoc interrogetur; in glandine virtualiter continetur arbor, quia vi esse quod habet, potest generare arborem; præmissæ continent virtualiter conclusionem; quia vi præsentis habitudinis, secundum præmissas, expedita est mens inferre conclusionem; ita etiam virtualiter erit intentio, modò minister ex vi præsentis, quam tunc habet, habitudinis, sit expeditus dicere; *hoc volo.* Secundum principium: quia finis virtualiter continetur in mediis, consequenter & intentio finis, poterit in iisdem contineri, modò sit anima expedita, vi illius habitudinis, ad illam intentionem formandam, si interrogetur, vel occurrat menti. Dixi autem, non requiri immediatè in ante factam intentionem, supponendo quòd requiratur saltem mediatè facta, alias illi illa supponeretur, non posset quis intelligi expeditus ad dicendum, *hoc volo;* idque ex eo: quia si in ante elicit actum volo hoc facere, habuit etiam speciem expressam illius actus, post quam speciem expressam, manet impressa, quæ ad interrogationem, *Quid facis?* excitatur ad concurrendum, ut fiat responsio:

Hoc volo.

Hijus

Hujus Explicationis

RATIO Prima, est ab Autoritate & Experientia: quia non desunt auctores, qui immediatum actum non requirunt, licet paulò liberius videantur uti hoc principio; talis est Reginal. Henr. citandi in Moralibus; imò est qui dicat sufficere intentionem v. g. in prima susceptione ordinum factam; quod in presenti non admittitur, sed recurritur ad illum expectatum animum, & quòd non sit necessarius immediatus formalis actus. Experientia etiam est; nam interdum non meminimus ullius actualis intentionis ante usurpationem mediorum, numquidne ideo repetimus actionem sacram, & sic ut immeritò dicimus adesse nobis actum tenuem intentionis, si illum non experimur, cur dicemus præcessisse immediatè actum intentionis clarum, si illum non sumus experti.

RATIO Secunda est. Tum quia sufficit, ut dixi, ad hoc ut censeatur amor Dei, esse virtualis contritio extra confessionem; quia vi illius actus est expedita anima, ad eliciendum actum doloris, si occurrat. Ergo etiam erit intentio virtualis, licet illa immediatè non præcesserit actu, si vi usurpationis mediorum expedita sit anima, ad actualem intentionem ponendam. Tum quia sufficit per Tamburinum hodie dolere, cras confiteri; ergo ille jam non requirit immediatum actum: idem sentit Lugo; sufficit item dolor inclusus in retractatione & proposito per Suar. Laym. Hurtad. probabileque putat Reginal. & Dian. quæ omnia habentur in materia morali de poenitentia: cur ergo non sufficiat intentio inclusa in hoc, quia vi usurpationis mediorum, est expeditus Minister intendere finem si occurrat, quamvis nullum distinctum actum immediatè elicerit. Tum quia in continuatione sufficit intentio virtualis, cur non & in inchoatione, quamvis nullus actus immediatè ponatur. Quanta autem distantia actus expliciti requiratur, spectat ad moralia; suffecerit dicere; quòd tanta distantia intercipi possit, quanta potis est salvare, esse hunc actum eundem moraliter.

RATIO Tertia. Quia non potest talis intentio, qualis est descripta, dici actualis, aliàs hoc ipso diceretur sufficiens: non habitualis; quia hæc stat in mero præcessisse actum, & non esse retractatum, hic autem est expeditio illa habendi actualem intentionem, vi præsentis dispositionis, si occurrat, idque conjunctam actuali usurpationi mediorum: ergo hæc intentio erit virtualis; quæ enim commodius alia? & certè ut aliquid permaneat virtute, sufficit ut influat in actionem; cur autem non dicetur influere in actionem, si adsit præsens talis habitudo, ut interrogatus Minister dicat; *Hoc volo*.

DICES Primò. Nec virtualiter potest movere finis, qui ante non fuit præcognitus. Ergo hæc explicatio nulla.

RESPONDETUR. Sufficiet fuisse præcognitum licet non immediatè, sed ita ut etiam virtualiter dicatur præcognitus finis hic & nunc, virtualitate contenta in tali usurpatione mediorum, vi cuius paratus sit respondere; hoc volo, si occurrat, idque secundum præsentem, quam tunc habet habitudinem.

DICES Secundò. Si non est necesse in antè immediatè præcognoscere finem, ut aliquis dicatur, cum intentione virtuali operari, sequitur nullum esse, qui propter plures aut pauciores fines operetur, quia operatio ad plures vel pauciores fines intendendos, fit à cognitione.

RESPONDETUR. Verum esse, quòd determinatio ad plures vel pauciores fines in operando intendendos fiat à cognitione, sed falsum est, quòd fiat à sola cognitione finis actuali, cum possit fieri à cognitione virtuali finis, ita ut illos fines & solos censeatur intendere, propter quos consequendos responderet secundum præsentem quam tunc habet dispositionem, responderet inquam quod operetur.

DICES Tertiò. Si non est requisita immediata cognitio finis, sequeretur etiam bruta operari propter finem.

RESPONDETUR. Non operabuntur, quia illis non competit virtualis cognitio finis, nec possent rationem de se reddere cur operentur; nam responsio per Quia, non nisi intellectuale est.

DICES Quartò. Si non requiritur ad intentionem finis virtualem, aliquis immediatus actus in ante, qui proponat finem, sequitur quod exercens, solas actiones externas v. g. baptisandi, propter solam cerimoniam sine intentione baptisandi, verè baptisaret, usurparet enim actiones ordinatas ad hunc finem, id autem negat Theologia.

RESPONDET Negando Sequelam. Probationem ejus distingo, usurparet actiones ordinatas ad hunc finem, ita ut interrogatus posset dicere vi illius usurpationis, se velle hunc finem. Nego probationem: ita usurpabit, ut interrogatus dicat se facere tantum nomine cerimonie, Concedo probationem; sed jam talis, non habebit virtualem intentionem finis.

DICES Quintò. Talem intentionem non distinguendam ab habituali.

RESPONDETUR. Habitualis intentio, & præsens, quæ explicatur, virtualis, sunt in hoc pares, quòd nec hæc, nec illa, actu præcognoscant finem; in hoc tamen dispares, quia habitualis præcisè consistit in sola non retractatione; virtualis autem non sistit, sed trahit simul usurpationem mediorum, in quibus virtualiter continetur finis, & quidem usurpatione tali, vi cuius sit

*(G) 2 exp-

expeditus ad actum appetendum finem, si occurrat: fieri tamen potest, ut casu aliquo intentio habitualis, sit intentio virtualis, scilicet cum ex habitu operans, nihil cogitando de fine, usurpat prae explicato humano modo, media.

DICES Sexto. Sequeretur quod Sacerdos non habens immediatam actualem intentionem v.g. baptisandi, non solum baptizare deberet, sed etiam mereretur illa intentione virtuali; sed illa non potest mereri: quia nemo potest mereri actu, quem non habet sed haberet, hoc enim esset Semipelagianizare.

RESPONDETUR. Distinguenda sunt hic duo: praeiaturne talis propter actum, quem non ponit sed poneret: negandumque hoc est: quia continet principium Semipelagianorum; & aliud est: praeiaturne propter actum qui tunc est, & qui simul virtualiter est actus ille ponendus? dicendumque quod praeiatur pro illo, quia praeiatur pro praesenti, licet illius praesentialitas trahat aliquid conditionatum; unde etiam qui extra confessionem, non habendo copiam ejusdem, elicit actum amoris divini, qui est virtualis contritio, praeiatur propter aliquid praesens, nempe actum amoris, qui simul est, non positus, sed ponendus actus Contritionis, cum ille amor, sit virtualis contritio, inclusa in actu praesenti, sed explicabili per aliquid conditionatum.

DICES Septimo. Ergo etiam poterit dici aliquis intendere finem virtualiter, quia habet potentiam, non nisi ad illam intentionem faciendam, quod tamen non potest dici.

RESPONDETUR. Qui habet potentiam ad aliquem actum, non dicitur velle illum virtualiter, sed posse velle; velle autem actionem ordinatam ad consecutionem finis, est velle virtualiter finem; & sicut habens potentiam ad exercendam conclusionem, non censetur exercere virtualiter conclusionem, exercens autem actum amoris in morte, censetur virtualiter contritus, ob praesentem quem habet actum, jam a potentia positum; ita ob usurpationem mediorum humano modo, in quibus virtualiter continetur finis, eamque usurpationem actu positam, censetur virtualiter velle finem; & certe de habente potentiam agendi, dici verè potest: Non agit, adeoque nec agit virtualiter; de adhibente autem media humano modo, eaque continente finem, verè dici potest: Agit, adeoque & virtualiter agit, cum agat media, quae virtute continent finem.

DIFFICULTAS III.

An Intentio Ministri sit pars Sacramenti?

PRIMUS affirmavit Lugo, ut ipse fatetur disput. 2. sect. 7. idem tueretur Esparza

q. 6. Negat cum antiquitate DiCast. disput. 1. num. 340.

DICENDUM est; *Intentionem non esse partem, nec quid intrinsecum Sacramento.* Dixi intrinsecum; indubie enim intentio est quid extrinsecum, sed intrinsecè requisitum; quia impossibile est secundum praesentem ordinationem, poni Sacramentum & tamen sine intentione, consequenter illa erit intrinsecè requisita, sed non erit quid intrinsecum, quia nec constitutum; praeter probationes, quae jam sunt allatae, ubi de Constitutivo ut sic, ubi de Institutione, quae omnes & supponuntur hic, & applicari mutatis terminis possunt, addenda adhuc erunt aliqua.

Punctum Difficultatis I.

Formantur Rationes.

PROBATUR Primò Conclusio restituendo rationes aliquas ex iis, quas sibi opposuit Esparza, coinciduntque cum jam allatis.

PRIMA RATIO est. Nullus effectus intrinsecè constituitur per intentionem ipsum faciendi, aut per actionem quae fit; nulla siquidem intentio, potest velle efficere seipsam, nulla actio seipsam producere: intentio autem requisita in Ministro, est intentio efficiendi Sacramentum; actio item ab eodem exercita, producit Sacramentum; ergo ea intentio aut actio, non possunt intrinsecè constituere Sacramentum.

RESPONDET Esparza Obiectum directè volitum à Ministro perficiente Sacramentum per intentionem, quae illud perficit, non est ipsum Sacramentum, secundum suum conceptum adaequatum, sed sensibilis collatio gratiae, per talia verba ab ipso prolata, circa talem materiam, &c.

CONTRA est Primò. Tum quia hoc ipsum pro ratione assumi potest, sequi nimirum ex hac sententia, quod nunquam à Ministro perficiatur Sacramentum, sed aliquid Sacramenti, quia in Sacramento includitur intentio, quae non perficit seipsam: hoc autem dici non potest; quia in primis usus fidelium etiam Doctorum habet, dicendi Sacerdotem, esse Ministrum v.g. Sacramenti; non esset autem Minister Sacramenti, quia esset Minister non nisi alicujus, quod est pars Sacramenti, non Sacramentum adaequatè sumptum. Habet item usus fidelium dicentium; accessit ad Sacramentum Eucharistiae, ad Sacramentum Poenitentiae. quae omnes locutiones falsae essent, accessit enim non ad Sacramentum, sed ad aliquid Sacramenti, non enim accessit ad Sacerdotis intentionem, quae complet adaequatè sumptum Sacramentum. Sed haec locutio fidelium patitur etiam reversionem; nam actus poenitentis sunt pars Sacramenti